

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยทั่วไปแล้วปรากฏการณ์ของการตั้งครุฑและการให้กำเนิดบุตร มักจะเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความชื่นชมยินดีรวมทั้งความสุขมาให้แก่ผู้หญิงทุกคน รวมไปถึงบุคคลในครอบครัวและบุคคลที่ใกล้ชิด แต่ในทางตรงกันข้ามหากการตั้งครุฑนั้นเกิดมาพร้อมกับความไม่พร้อมอาจจะด้วยสภาพร่างกาย จิตใจ หรือทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้วนั้น อาจทำให้การตั้งครุฑนั้นกลายเป็นความทุกข์ของ “ผู้หญิง” และกลายเป็นการตั้งที่ไม่พึงปรารถนาในที่สุด เมื่อผู้หญิงต้องเผชิญกับปัญหาเช่นนี้การยุติการตั้งครุฑไม่พึงปรารถนาด้วยวิธีการทำแท้งมักจะถูกเลือกใช้เป็นทางออกอยู่เสมอแม้ว่าทางนี้จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมก็ตาม(นภาพร หะวานนท์, 2537, น. 12)

การทำแท้งในประเทศไทย ถือเป็นสิ่งที่ผิดต่อทั้งทางกฎหมายและศีลธรรมของประเทศไทย เพราะสังคมไทยเป็นสังคมเมืองพุทธ ซึ่งถือว่าการทำแท้งนั้นเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักจริยธรรมทางศาสนาที่ได้กล่าวไว้ว่า “มนุษย์ไม่ควรเบียดเบียนกัน ไม่ควรทำลายชีวิตกัน เพราะเป็นหลักความจริงหรือสัจธรรมที่ว่า ชีวิตแต่ละชีวิตรักตัวเอง รักสุขเกลียดทุกข์ กลัวภัยกลัวความตายด้วยกันทั้งนั้น มนุษย์แม้แต่ที่เป็นสัตว์แรกเกิดก็มีสิทธิในชีวิตของตัวเอง...” (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2536, น. 25) ในหลักศาสนาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ล้วนแล้วแต่ถือว่าการทำแท้งนั้นเป็นการฆ่ามนุษย์ ซึ่งในหลักศาสนาโดยทั่วไปแล้วต่างให้ความสำคัญกับการให้ชีวิตมากกว่าการทำลายชีวิต แนวคิดดังกล่าวได้ดำรงอยู่ควบคู่กับการกำหนดขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมในระบบสังคมดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ในแง่มุมของกฎหมายนั้น การทำแท้งในสังคมไทย หมายถึง การทำแท้งที่นอกเหนือข้อยกเว้นเฉพาะกรณีจำเป็นเพื่อสุขภาพของมารดา และกรณีที่การตั้งครุฑเกิดจากการกระทำผิดทางเพศ อันเป็นข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับการทำแท้งลักษณะ 10 หมวดที่ 3 มาตรา 305 นอกเหนือจากนี้ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานอันดีของสังคมที่ได้กำหนดไว้ทำให้ต้องได้รับโทษเพื่อป้องกันการเอาเป็นแบบอย่าง

ดังจะเห็นว่าปัญหาเรื่องการตั้งครุฑเมื่อไม่พร้อมของผู้หญิงนั้น ตกเป็นปัญหาที่ฝ่ายหญิงต้องเป็นคนรับผิดชอบเพียงลำพัง แท้ที่จริงแล้วเรื่องของการตั้งครุฑไม่ใช่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง

กับผู้หญิงแต่เพียงฝ่ายเดียว “ผู้ชาย” สมควรที่จะมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบหรือช่วยผู้หญิงแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ด้วยเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่เป็นมาตรฐาน 2 ชั้น หรือมาตรฐานเชิงซ้อน (Double standard) ที่มีอยู่ในสังคมไทย เช่น สังคมยอมรับการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานของผู้ชาย แต่ไม่ยอมรับในกรณีของผู้หญิง ทั้งนี้เพราะมีความเชื่อกันว่าเป็นธรรมชาติของผู้ชายที่ต้องมีความต้องการทางเพศและจำเป็นต้องหาทางปลดปล่อย ดังนั้นการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่กับผู้หญิงสังคมได้คาดหวังให้เป็นผู้ไร้เดียงสาในเรื่องเพศ สังคมจึงมีข้อกำหนดที่ค่อนข้างเข้มงวดกับผู้หญิงในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เช่นเดียวกับการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ที่ไม่ใช่คู่ของตน การที่ฝ่ายชายไปมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับได้ โดยเห็นว่าผู้ชายจำเป็นต้องเปลี่ยนธรรมชาติในเรื่องของเพศสัมพันธ์บ้าง แต่ในทางตรงกันข้ามหากผู้หญิงทำเช่นนั้นจะถือว่าเป็นการผิดจารีตและไม่ได้รับการประนีประนอมจากสังคมเหมือนในกรณีของผู้ชาย และถ้าผู้หญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนสมรสจนเป็นเหตุให้เกิดการตั้งท้องนอกสมรสแล้วนั้น สังคมก็เริ่มมอบบทบาทความเป็นแม่โดยธรรมชาติ ส่วนผู้ชายไม่ต้องรับผิดชอบต่อการตั้งครรภ์นอกสมรสของผู้หญิง (วันทนี วาสิกะสิน, 2546, น. 10) และผู้หญิงที่ท้องนอกสมรส มักถูกสังคมมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ทำผิดศีลธรรมจารีตประเพณี จะไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมอีกทั้งยังอาจถูกตีตราว่ากล่าวจนอาจทำให้ผู้หญิงต้องพยายามหาทางออกด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้หลุดพ้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การทำแท้งเถื่อน การฆ่าเด็กทารกแรกเกิด

นอกจากค่านิยมที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ชายแล้วนั้น สังคมไทยในปัจจุบันนี้ได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ข้อมูลข่าวสารของโลกสมัยใหม่ได้แทรกซึมเข้าสู่การรับรู้ของผู้คนในสังคมได้อย่างรวดเร็วมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในสังคมไทยเปลี่ยนไป โดยหันมายึดถือวัฒนธรรมตะวันตกมาเป็นรูปแบบในการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุนี้จึงทำให้วิถีชีวิตของวัยรุ่นไทยจำนวนไม่น้อยที่ใช้ชีวิตตามอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกไม่ว่าจะเป็นในด้านการรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด การแต่งกาย รวมไปถึงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เปลี่ยนไป จะเห็นได้จากหน้าหนังสือพิมพ์ในทุกวันนี้ ที่ทำให้พอทราบได้ว่าวัยรุ่นได้มีทัศนคติในเรื่องของเพศสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไป กล่าวคือ วัยรุ่นในทุกวันนี้ยอมที่จะมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลที่เพิ่งรู้จักกันได้ไม่นานหรือบุคคลที่รู้จักกันตามอินเทอร์เน็ต รู้จักในผับ เคาท์ หรือแหล่งสถานบันเทิงต่างๆ เพียงเพราะความสนุกที่ขาดการไตร่ตรองและค่านิยมที่ผิดๆ ที่เกิดขึ้นตามกระแส จนถือเป็นอีกหนึ่งแพชชั่นที่จะทำให้เด็กวัยรุ่นไทยได้รับการยอมรับจากเพื่อน การมีเพศสัมพันธ์ในรูปแบบนี้นับเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อวิถีชีวิตของวัยรุ่นไทยเป็นอย่างมาก นอกจากส่งผลเสียต่อสุขภาพของตัวเด็กวัยรุ่นเอง เช่น

การติดเชื้อ ภาวะโรค เริ่ม ที่มาพร้อมกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกันแล้วนั้น ปัญหาในเรื่องของการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนายังเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเด็กเช่นกัน

แพทย์หญิงจิราภรณ์ ประเสริฐวิทย์ ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ให้ข้อมูลไว้กับหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 7 เมษายน 2551 ว่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นปัจจุบันมีประมาณร้อยละ 20 -30 ของการตั้งครรภ์ทั้งหมดและคิดเป็นร้อยละ 19 ของวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-19 ปีที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว ในจำนวนนี้ร้อยละ 80 เป็นการตั้งครรภ์แบบไม่ได้ตั้งใจและร้อยละ 30 นำไปสู่การทำแท้งในที่สุด นอกจากนี้แล้วยังมีสถิติของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่แสดงให้เห็นถึงอัตราการตั้งครรภ์ในแม่ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีมีมากถึงร้อยละ 14.7 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานขององค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ที่จะต้องไม่เกินร้อยละ 10 แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาที่รุนแรงของสังคมไทยในทุกวันนี้ โดยดูได้จากตัวเลขที่มีการเพิ่มมากขึ้น

เรื่องของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เป็นปัญหายุคขณะนี้ นอกจากสื่อที่มีส่วนในการกระตุ้นอารมณ์แล้วนั้น เราควรย้อนมองถึงการกำหนดบทบาทของหญิงและชายในเรื่องเพศซึ่งจะเห็นถึงการย้อนแย้งกันเองของสังคม กล่าวคือ ครอบครัวและโรงเรียนมีแนวโน้มจะถ่ายทอดบรรทัดฐานและค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศที่เชื่องชื่อยอมรับปฏิบัติกันมาโดยประเพณีให้กับวัยรุ่น ส่วนสื่อต่างๆ และกลุ่มเพื่อนมีแนวโน้มที่จะถ่ายทอดค่านิยมที่เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งมักจะเป็นการกระทำที่ยอมรับได้เฉพาะกับกลุ่มคนบางกลุ่ม ความขัดแย้งหรือความไม่ลงรอยกันเช่นนี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสนในการเลือกบทบาทที่เหมาะสมของตนเอง (นภาพรณ ะหวานนท์, 2542, น. 82) กล่าวคือ ในขณะที่ต้องรักษาประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามเกี่ยวกับเรื่องเพศตัววัยรุ่นเองก็ยังคงเผชิญกับภาวะทางด้านอารมณ์และการต้องการเป็นที่ยอมรับในหมู่สังคมเพื่อน จนอาจทำให้เกิดปัญหาตามมาที่เป็นประเด็นทางสังคม เช่น ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาจึงต้องไปทำแท้งเพื่อที่ตนจะได้ไม่ถูกสังคมประณาม

“การทำแท้ง” ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่หนักสำหรับผู้หญิงทุกคนในสังคมไทย เพราะการตัดสินใจที่จะยุติการตั้งครรภ์ด้วยการทำแท้งนั้น ผู้หญิงจะต้องเผชิญกับความรู้สึกต่างๆ มากมาย เช่น ความรู้สึกผิด ความรู้สึกเสียใจ เสียความศรัทธาในตนเอง อาจรุนแรงถึงขั้นตัดสินใจฆ่าตัวตาย อีกทั้งยังตกเป็นจำเลยของสังคม ถูกมองว่าเป็นผู้หญิงใจง่าย เป็นคนที่สังคมไม่ยอมรับ ทำให้เห็นว่าการทำแท้งของผู้หญิงนั้นเป็นเรื่องที่สร้างความเจ็บปวดทั้งกายและใจให้แก่ผู้หญิง โดยเฉพาะกับวัยรุ่นที่ยังมีอนาคตอีกยาวไกลเรียกได้ว่าการทำแท้งนั้นกลายเป็นตราประทับที่ติดตัวของเด็กไปตลอด

เพราะทัศนคติของคนในสังคมไทยที่มีต่อการทำแท้งนั้น ยังคงไว้ซึ่งมุมมองในแง่ลบ เป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการทำแท้งจะเกิดขึ้นกับคนวัยใดก็ตาม สังคมไทยจะมองและให้ค่าว่าการทำแท้งนั้นเป็นการฆ่าชีวิตผู้บริสุทธิ์ที่ไม่มีทางต่อสู้เพื่อการมีชีวิตอยู่ของตน อีกทั้งยังต้องยอมรับต่อความรู้สึกผิดบาปที่เกิดขึ้นในจิตใจที่สืบเนื่องมาจากความเชื่อทางศาสนาของคนไทยที่ว่า การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตนั้นถือว่าเป็นบาปโดยเฉพาะการฆ่ามนุษย์นั้นทางศาสนาพุทธถือว่าเป็นบาปหนัก แม้ในทุกวันนี้การทำแท้งบางกรณีจะได้รับการยอมรับจากสังคมว่าไม่ได้เป็นความผิดของผู้หญิงแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงมีคนในสังคมบางส่วนที่ยังไม่ยอมรับต่อการทำแท้งไม่ว่าจะเป็นกรณีใดๆ ก็ตาม ซึ่งแนวความคิดนี้เรียกว่า Pro-life ด้วยแนวคิดเช่นนี้ได้ถูกให้ค่าและให้ความหมายกับผู้หญิงไทย กล่าวคือ ในกลุ่ม Pro-life จะให้ค่าแก่ผู้หญิงที่เลือกจะไม่ทำแท้งว่าเป็น “ผู้หญิงดี” แต่ในขณะเดียวกันถ้าผู้หญิงเลือกที่จะทำแท้งไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตามกลุ่มแนวคิดนี้จะลดทอนคุณค่าและถูกกล่าวตำหนิติเตียนในสังคม

“ความพร้อม” ควรเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สังคมต้องให้ความสำคัญ เพราะการตั้งครรภ์นั้นเป็นสถานการณ์ที่ต้องการความพร้อมในด้านต่างๆ เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสถานภาพและบทบาททางสังคม ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญสำหรับผู้หญิงที่ตัดสินใจจะตั้งครรภ์ ดังนั้นในเรื่อง “ความพร้อม” จึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด โดยแท้จริงแล้วไม่มีผู้หญิงคนไหนที่ต้องการจะท้องเพื่อที่จะทำแท้ง เพราะการตัดสินใจทำแท้งสำหรับผู้หญิงเองนั้นไม่ได้เป็นเรื่องง่าย การทำแท้งก็เหมือนเช่นเดียวกันกับการถูกข่มขืน กล่าวคือ เมื่อทำแท้งทางกายไปแล้วนั้น ตัวผู้หญิงเองก็ต้องถูกทำแท้งทางจิตใจจากความรู้สึกผิดของตนเอง ดังนั้นสังคมจึงควรที่จะทำความเข้าใจและเคารพต่อการตัดสินใจของผู้หญิง ซึ่งแนวคิดเช่นนี้ในสหรัฐอเมริกาเรียกว่ากลุ่ม Pro-choice เพราะผู้หญิงเป็นเพียงบุคคลเดียวที่ได้รับผลกระทบจากการตั้งครรภ์ และถ้าปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้นกับเด็กวัยรุ่นนั้นก็เรียกได้ว่าเป็นอีกหนึ่งอนาคตของชาติ พวกเขาต้องการความเข้าใจและโอกาสจากสังคมและบุคคลรอบข้าง ดังนั้นการเข้าใจจากตัวผู้ปกครองถือเป็นปัจจัยอีกหนึ่งปัจจัยที่จะส่งผลให้เด็กมีกำลังใจและกล้าที่จะแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง

นอกจากตัวผู้ปกครองแล้วนั้น “ครู” ถือได้ว่าเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญกับเด็กวัยรุ่น เพราะความใกล้ชิดกับเด็กที่ใช้เวลาในโรงเรียนมากกว่าที่บ้านนั้น ทำให้สามารถมองเห็นถึงค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปได้รวดเร็วกว่าผู้ปกครอง ทำให้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ดังนั้นทัศนคติของครูที่มีต่อปัญหาการทำแท้งของเด็กวัยรุ่น จึงมีส่วนสำคัญเพราะเมื่อครูเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องโดยไม่ถือว่าการทำแท้งเป็นความผิดของเด็กผู้หญิงเพียงฝ่ายเดียว

แล้ว การที่จะสร้างเสริมหรือปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมที่เชื่อกันมาแบบผิดๆ ของเด็กวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์หรือบทบาททางเพศก็จะเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การยอมรับของครูที่มีต่อเด็กวัยรุ่นหญิงที่ทำแท้ง การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งศึกษาการยอมรับของครูอาจารย์มีต่อลูกศิษย์ที่ได้กระทำการผิดต่อจารีตและประเพณีอันดีงามของสังคม เพราะความเข้าใจของครูอาจารย์นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการป้องกัน ดูแล และรักษาสุขภาพจิตใจของเด็กวัยรุ่นที่ประสบปัญหาดังกล่าว เพราะนอกจากเด็กจะต้องแบกรับปัญหาเพียงลำพังแล้วนั้น แรงกดดันจากสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตใจและการดำรงชีวิตของเด็กเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมที่จะเข้ามาป้องกันและฟื้นฟูสุขภาพจิตใจเด็กนอกจากผู้ปกครองแล้วนั้น ครูอาจารย์ก็นับว่าเป็นอีกหนึ่งบุคคลที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมต่อปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาถึงทัศนคติของครูที่มีต่อวัยรุ่นที่ทำแท้งในด้านบวกหรือด้านลบ
2. ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติของครูที่มีต่อวัยรุ่นที่ทำแท้งในด้านบวกหรือ

ด้านลบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงทัศนคติของครูที่มีต่อการทำแท้งในวัยรุ่น
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทัศนคติของครูที่มีต่อวัยรุ่นที่ทำแท้ง
3. เพื่อให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงบทบาทหญิงชายที่ถูกต้อง
4. เพื่อให้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมโดยกำหนดนโยบายให้ครูกับเด็กนักเรียนมีส่วนร่วม

ร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อลดช่องว่างระหว่างครูกับเด็กนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ครู หมายถึง ผู้มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่ทำแท้ง

วัยรุ่น หมายถึง ช่วงอายุที่ได้เกิดความรู้สึกสับสนกับบทบาทของตนเอง ที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งในที่นี้จะหมายถึงวัยรุ่นตอนต้นที่มีช่วงอายุระหว่าง 13-17 ปี

การทำแท้ง หมายถึง การยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา โดยปราศจากข้อบ่งชี้ทางการแพทย์

ความพร้อมไม่พร้อม หมายถึง ความไม่พร้อมในด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านสภาพจิตใจของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์

ทัศนคติในด้านบวก หมายถึง การเห็นด้วยหรือยอมรับต่อการทำแท้งในเด็กวัยรุ่น ทั้งแบบที่มีเงื่อนไขในการยอมรับและแบบไม่มีเงื่อนไขในการยอมรับ เพื่อที่เด็กจะได้กลับมามีโอกาสทางสังคมอีกครั้ง

ทัศนคติในด้านลบ หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับการทำแท้ง และรู้สึว่าการทำแท้งเป็นเรื่องที่ผิดต่อจารีตประเพณีและศีลธรรมอันดีงาม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติในด้านบวก/ลบ หมายถึง ปัจจัยด้านการรับรู้ของครู ได้แก่ ประสบการณ์ , ค่านิยม , การอบรมสั่งสอน เป็นต้น